

OBSAH

Předmluva: Obyčejné texty ze světa, který se mění 9

Žít jinde: Počátky antropocenního myšlení 13

Svět po Gretě Thunbergové • Život předbíhá definici • Podpůrná síť života • Destruktivní a konstruktivní antropocén • Náš hrdina Humboldt • George Perkins Marsh: o Zemi proměněné člověkem • Neposlušný kněz Antonio Stoppani • Biosféra Franze Suesse • Vernadskij, Stalin a kosmos • Jezuita, internet a šílený kulturní maelström • Noetická pole • Česká tradice • Jak se proměňují slova • Gigantické souručenství Otokara Březiny • Stefan George – poezie a vražda v antropocénu • Herbert George Wells s rozumem v koncích • Za hranice antropocénu • Průniky sfér • Konec antropocénu

Klimatická změna jako vzpoura hmoty 67

Nová svatá trojice • Má australská panenka, hoří! • Samé požáry • Česká klimatická situace • Tisíce jiskřiček • Ohnivá bouře • Lesní požár v Devonu • Divné počasí • Žhář na vřesovišti • Co se děje s ročními obdobími? • Málo vody • Vodovodní mafie • Ohrožená města: Londýn a Moskva • Teplo jako v Praze • Arktické dny: když je tučňákům zima • Arktida plná překvapení • Co kdyby přišlo ochlazování? • Hodně vody • Čínská rýže a česká pšenice • Jez dietně • Vliv čínské rýže na ceny domácích potravin • Potraviny jako karikatura • Příliš mnoho politiky

Žijeme ještě v kapitalismu a jak kapitalismus skončí? 98

Nepravděpodobný systém • Něco velkého na obzoru • Rozchod kapitalismu a demokracie • Trhy expandují jako bobr nebo kopřiva • Oddělenost elit • Globální cynismus • Pět neléčených nemocí kapitalismu • Peníze jako instituce, která vytváří sociální vztahy • Více druhů kapitalismu potřebuje více druhů měn • Kdo nese zodpovědnost za euro? • Vyprázdnění národních institucí • Řecké zrcadlo Evropské unie • Radost a slunce v duši

Paralýza moci a vzestup politických outsiderů 122

Politici odjinud • Cambridge Analytica: volby už nikdy nebudou jako dřív • Hněv, který nehoří, ale doutná • Outsideri zprava • Outsideri zleva • Proč jsme si vybrali bezmoc? • Politická past • Nejcennější na světě je důvěra

Etnicky rozdělená Evropa 132

Evropa neumírá, ale nestárne dobře • Jak by vypadala česká čtvrť v Pekingu? • Problém není v národnosti, ale v množství • Nedá se předstírat, že to, co se děje dnes, se dělo vždycky • Integrace je vždy oboustranná záležitost • Kdo jsem? • Únava ze světa • Evropa se etnicky rozdělila a za dvacet let to bude zřejmé • Východoevropská zkušenost • Pocit štěstí a období hněvu • Technologie citového života • Budoucí překvapení • Každý tým musí mít svého skeptika

Pravidla vděčnosti a naděje 150

O hudbě a vodě • Postavit se světu • Muži hrají ruskou ruletu o svět, ale ženy

jej udržují v chodu • Rozdíl mezi abolicí a milostí • Praktikování vděčnosti je lepší než návštěva u psychiatra • Ta věc s křídly • Hlubiny jižní Moravy

Cesta do Bratislavy přes Českomoravskou vysočinu 167

Uvedení do děje • Víc bytostí • Artuš, Karel Veliký a dobytí Jeruzaléma • Na nádraží • Sedm nádechů • Vzpouza v Pardubicích • Konečně Fila • Dunaj schizofrenní, Dunaj integrovaný • Bratislava jako město svobody i jako vězení • Rozkrojit vítr, pochopit vodu • Labutie piesne • Zpomalení u Třebíče • Věcná východiska • Situace se začíná zadrhávat • Hercynský les jako překážka • V koncích • Jedeme dál • Účastníci zájezdu

Kameny Dunaje 207

Jaké je největší umělecké dílo Bratislavy? • Pravěké oblázky • Vyza velká z dob draků • Dunaj jako proud materiálního i duchovního bohatství • Pohyb štěrku • A co na to stromy? • Vycházka na štěrkovou výspu

Říční dělník a Pastevec brouků 221

Noc dřevěného koně: Detroit forever! 237

Město snů • Přestávám věřit v Chucka Norrise a Texas Rangers • Samoobsluha jako druh kulturního domu plného otylých bláznů • Krmíme ovce a učíme se vytírat si zadek pískem • Bláto • Noční rozhovor • Místo, kde se žije, nazvali Smyčkou neboli Pastí • Pokračuji popisem světa Osedžů • Potřeba rituálu • Ztratit rozum skrze jídlo • Přednášíme rudým bratrům • Dar Bílého králíka • Kdy bude konec světa? • Cesta na sever • Motown: Detroit není město, ale situace • Nepokoje jsou způsob, jak naučit toho druhého poslouchat • Gentrifikace jako nadávka, modernita jako úchylka • Velká samota a úžasná energie • Stalingradská továrna na traktory • Ekologický imperialismus • Cahokia a další fenomény • „T“ jako Texas • Doma v rezervaci • Acoma • Kaňon řeky Mancos a utské kmenové území • Bílá přerušovaná čára • Rodinná návštěva a její důsledky • Odkud přišli? • Kultura Hopewell a otázka civilizačního rozpouštění • Filozofie a tkaní koberců • Skoro typické ráno • Ponížení starého muže • Telluride • Ceremonie • Na cestě domů

Koronavirový dodatek o silách, které nejdou ochočit 315

Mor jako katalyzátor trendů, které existovaly před epidemií • Před krizí • Během krize • Po krizi • Proč se ženy při krizi osvědčily víc než muži? • Stejní lidé popírají koronavirus i klimatické změny • První rok nového letopočtu • Civilizační smutek: panychida za severní Itálii • Resilience: přijmout novou realitu • Kreativita: víc než obrana • Transcendence: most nad rozbouřenými vodami

Závěr: Nahá tu stojí Země 335

Ilustrace Anny Zemánkové 339

Ediční poznámka 340

Poděkování 341

Výběr z literatury 342